

Tjänsteskrivelse - Gemensamt kommunalt bolag med ansvar för dricksvattenförsörjning från Vättern

Ärendebeskrivning

Åtta kommuner är nu framme vid ett första gemensamt beslut om Vätternvatten. Projektet som startade 2009 har tagit fram förstudie och systemhandling som bl.a. är underlag för ett beslut om gemensam bolagsbildning. Syfte med bolaget är att driva processen vidare enligt den plan som finns i 3 olika faser. Förslag till aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv är framtagna efter Sydsvattens modell i en bolagsgrupp med representanter från sju kommuner. (Askersund tillkom senare) Detta är första steget på ett genomförande av ny vattenförsörjning från Vättern med nytt vattenverk och reservvattensystem för regionen.

För Lekebergs kommuns del är det angeläget att vara en del i bolaget eftersom det ger möjlighet att på lång sikt säkerställa kvalitet och leveranssäkerhet och framtida driftorganisation för dricksvattenförsörjningen i Lekebergs kommun. Förslag till beslutspunkter är synkroniserade med övriga kommuner i bolagsbildningsgruppen.

1 Bakgrund

Beredningen av ärendet har gjorts i en kommungemensam projektorganisation samordnad av Länsstyrelsen i Örebro. Lekebergs kommun har representerats i styrgruppen av Henrik Hult, kommunalråd, i bolagsgruppen av Anna Bilock, ekonomichef och i arbetsgruppen av Eva Jonsson, konsulterad från Samhällsbyggnadsförbundet Bergslagen.

Vätternvattenprojektet

Projektet startade 2009 då Örebro kommun vände sig till Länsstyrelsen med en fråga om samordning i länet. Innan det så hade en viss diskussion bedrivits på tjänstemannanivå. Dessutom hade dåvarande landshövdingen Sören Gunnarsson tidigare genomfört en vattenresa i länet där olika frågeställningar kring vatten lyfts politiskt bl.a. dricksvattenförsörjningen.

Sju kommuner: Askersund, Laxå, Kumla, Hallsberg, Lekeberg, Nora och Örebro startade. Askersund lämnade projektet men är nu åter med sedan 2017. Lindesberg anslöt sig 2015.

Kommunerna finansierar gemensamt projektet fördelat efter invånarantal. Länsstyrelsen samordnar. En styrgrupp med kommunalråd från resp. kommun samt länsrådet, Kjell Unevik, som är ordförande. En arbetsgrupp med tjänstemän från respektive kommun och Länsstyrelsen arbetar med de tekniska frågorna i första hand.

Förstudien

Beslut togs om att genomföra en förstudie. Förstudie för vatten från Vättern redovisades 2010 och har genomförts som ett gemensamt projekt för alla kommunerna med länsstyrelsen som samordnare. Förstudien presenterades i respektive kommun under jan – mars 2011 och beslut togs om en fördjupning av vissa delar. Fördjupningen genomfördes och en slutlig förstudie var klar i oktober 2011.

Projektet har presenterats vid olika tillfällen i alla kommunerna, hos vissa i kommunstyrelsen eller/och kommunfullmäktige. Vissa har även haft särskilda politiker möten där projektet redovisats.

Förstudiens omfattning:

- Vattenkvalitet Vättern/Mikrobiologisk riskanalys
- Intagspunkter/Tillstånd uttag
- Distributionssystem/Stråkbekrivning - Bergbedömning
- Nationella och regionala intressen/Infrastrukturprojekt
- Beredningsmetoder vattenverk
- Risker/säkerhet/reservvattenförsörjning
- Kostnadsberäkning/Nuvärdesjämförelse
- Känslighetsanalys energikostnad
- Kostnadsfördelningsanalys

Fördjupning av förstudien

Fördjupningar av flera delar gjordes under 2012-2014 för att skapa ett bättre underlag för ett framtida beslut. Främst gäller det bedömning av berget och bergkvalité och i vilka lägen vi ska kunna ha arbetstunnlar, vilken framdrift man kan ha o.s.v.

Ledningsstråksutredning är genomförd med avstämningar mot respektive kommuns översiktsplan. Riskanalysen i form av felträdsanalys är också en fördjupning för att så bra som möjligt kunna jämföra systemens stabilitet.

Under 2015 sammanfattades hittills gjorda utredningar i en systemhandling där även förslag för det fortsatta upplägget för projektet redovisades. Därefter startades mer direkta utredningar under 2016 kring de tekniska förutsättningarna som behövs för respektive anläggningsdel för att kunna påbörja ett förberedande arbete för att söka tillstånd.

Detta ska påbörjas under året 2017 med en miljökonsekvensutredning som ska vara underlag till de miljökonsekvensbeskrivningar som behövs för tillståndsansökan. Mark- och miljödomstolen har meddelat att man vill pröva hela systemfrågan i en ansökan.

Andra intressenter

Under projektet har kontakt tagits med kommunerna i Västra Mälardalen. Vi har träffat representanter, politiker och tjänstemän, från Västerås, Eskilstuna, Köping, Arboga tillsammans med länsstyrelsen och landshövdingen i Västerås och presenterat projektet (2011).

Potential finns att utöka systemet för fler användare och dessa kontakter var ett led i att utveckla dessa. De har dock inte påbörjat något arbete ännu.

Vår syn är att Västra Mälardalskommunerna bör göra en egen förstudie för att kunna jämföra vad ett Vätternalternativ innebär jämfört med deras alternativa möjligheter till reservvatten-/ ordinarie försörjning. Varken Västerås eller Eskilstuna har någon alternativ råvattentäkt t.ex. Vidare kontakter har tagits med kommunerna men i dagsläget har inga utredningar ännu startat.

Organisationsform

På uppdrag av styrgruppen har arbetsgruppen tillsammans med economichefer/ekonomer från kommunerna bildat en "bolagsgrupp", som arbetat med organisationsform sedan hösten 2016. Studiebesök har gjorts till Sydsvatten för att se på deras organisationsform och dra erfarenheter. Därefter har principerna för medlemskommunernas åtaganden i gemensamma och enskilda kostnader diskuterats. I kostnadsfördelningsanalysen har Sydsvattens fördelningsprinciper använts, vilket är mer ett solidariskt synsätt än ett direkt nytto-kostnads synsätt.

Gruppen har tagit fram förslag till aktieägaravtal, bolagsordning och ägardirektiv till ett kommungemensamt bolag där projektet är indelat i 3 faser. Fas 1 omfattar miljöutredningar och tillståndsfrågor, Fas 2 projektering och Fas 3 är byggandet.

Tekniska risker

Tekniska utredningarna är genomförda så detaljerat som möjligt och med all tillgänglig data. Dessutom fylls de kunskapsluckor som uppkommer genom fördjupningar så att en god uppfattning ges om var eventuella risker finns.

De begränsningar som finns ligger i första hand på framtida utveckling av processdelar för vattenverket och delvis i valen av ledningsmaterial. Långtidseffekter och nya metoder är bedömningskriterier, men även forskare har använts i vissa fördjupningsdelar.

Miljörisker

Tillstånden för detta projekt via Mark- och miljödomstolen har en stor rådighet med nyttan i ett gemensamt försörjningssystem. Dock så finns det många miljöaspekter att ta hänsyn till som kommer att preciseras i Fas 1 då miljökonsekvensutredningen genomförs. Kostnader för tillståndsprocess är därför något osäkra beroende på eventuella krav på separata åtgärder för att erhålla tillstånd.

2 Huvudskäl för Lekebergs kommuns deltagande

Lekebergs kommun anser det angeläget att vara en del i bolaget eftersom det ger möjlighet att:

- ur ett flergenerationsperspektiv säkerställa kvalitet och leveranssäkerhet av dricksvatten för abonnenterna i kommunen
- delta i en framtida driftorganisation

Vätternvatten är i jämförelse med övriga vattenresurser i länet att betrakta som den säkraste och över tid den robustaste vattentillgången vi har. Redan konstaterade klimatförändringar skapar mer extrema väderläget, d.v.s. både torra och momentant stora nederbörds mängder vilket gör att tidigare vattentillgångar förändras avseende kvantitet och kvalitet. Säkerhetstänkandet är extremt hög i förstudierna till Vätternvattenprojektet och nuvarande anläggningar inom kommunen håller inte samma nivå.

Kompetensförsörjningen inom området behöver också stärkas ur ett långsiktigt perspektiv och detta görs bäst i en större organisation. Detta eftersom specialistkompetens krävs utifrån större krav på dricksvattenrening, hantering och distribution. Bolaget som kommer att anlägga bergtunnel, vattenverk och huvudledningar för distribution kommer när anläggningsarbetena är slutförda driva verksamheten. Bolaget skulle i framtiden kunna sköta driften för medlemskommunernas samtliga Va-anläggningar med de fördelar som stordrift och samlad kompetens medför. Liknande driftorganisationer finns i andra delar av landet och stämmer väl överens med rekommendationerna i Dricksvattenutredningen SOU 2016:32.

3 Finansiering

Projektet är uppdelat i 3 faser enligt nedan. Detta för att få ett löpande beslutsunderlag och för att avsätta resurserna vid rätt tillfälle i bolaget, då produktionstiden för projektet är ca 10 år från bolagsbildandet.

I både Fas 1 och 2 kommer kostnaderna för den löpande driften av bolaget såsom personalkostnader och eventuella kostnader för lokaler att faktureras kommunerna med fördelning utifrån kommunernas folkmängd för det föregående kalenderåret.

Fas 1. Tillståndsprövning och projektering

Omfattar samråd, miljökonsekvensbeskrivningar, tekniska beskrivningar, markåtkomst/ledningsrätter, upprättande av tillståndsansökan samt processen med Mark- och miljödomstolen. Med ledning av prövningsprocessens omfattning i tidigare större projekt kan processen bedömas uppgå till ca 1,5 % av totala anläggningskostnaden, dvs 54 mkr.

I denna del ingår också fortsatt utredande/principförslag, uppdatering av systemhandlingen som underlag för detaljprojekteringen och själva detaljprojekteringen. Ledningsprojektering och tunnelprojektering bedöms inrymmas inom 5 % av anläggningskostnaden (ca 138 mkr) och för konstbyggnader/vattenverket inom 12 % av anläggningskostnaden (ca 105 mkr). Totalt beräknas "Fas 1" till 297 mkr, dvs 8 % av den totala anläggningskostnaden.

Fas 2. Byggande

Kostnadskalkylen daterad januari 2017 visar på en total anläggningskostnad för projektet på ca 3,3 mdkr. Det fördelar sig på 1270 mkr på intagssystem, ledningar och leveransstationer och 1480 mkr på tunnelbygget samt 880 mkr på vattenverk.

Kostnaderna är kalkylmässigt beräknade och eventuell marknadspåverkan ligger utanför kalkylen.

Fas 3. Drift

I driftkostnaden ingår en personalstyrka om 10 personer vilket får anses som en start.

Omfattningen på bolagets åtaganden framöver får bli föremål för kommande styrelsebeslut.

Ekonomiska risker

Ett projekt av denna storlek är svårt att kalkylera innan utredningar genomförts då omfattningen gör att principutredningar och detaljstudier av vissa delar måste till för att kunna kostnadsbedömmas. Storleken i sig gör att marknadens tillgänglighet och resurs påverkar också utfallet. Bergtunneln samt anslutande arbeten med arbetstunnlar och masshantering är också till viss del osäkra i sin omfattning.

Ränteantaganden är osäkra men kalkylerbara.

Beslutsunderlag

Informationsunderlag för beslut om gemensamt kommunalt bolag med ansvar för dricksvattenförsörjning från Vättern; 2017-04-27

Aktieägaravtal; 2017-04-20 inkl bilagorna 2:1, 2:2, 3.

Bolagsordning; 2017-04-20

Ägardirektiv; 2017-04-20

Aktieöverlåtelseavtal; 2017-04-20

Fördelning aktier och borgen; 2017-03-29

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. förvärva 16 aktier från Örebro Rådhus AB i ett nybildat aktiebolag (nedan kallat "Bolaget") för en köpeskillning om 1 600 kronor och på övriga villkor som framgår av förslag till aktieöverlåtelseavtal.
2. ingå aktieägaravtal avseende ägandet i Bolaget huvudsakligen enligt förslag till aktieägaravtal.
3. utsedda stämoombud för Bolaget får i uppdrag att vid bolagsstämma i Bolaget rösta för att:
 - anta föreslagen bolagsordning;
 - anta föreslaget ägardirektiv; samt att
 - öka Bolagets aktiekapital med 11 950 000 kronor till 12 000 000 kronor genom nyemission av 119 500 aktier samt att för Lekebergs kommun teckna 3 761 aktier för aktiens kvotvärde om 100 kronor och en överkurs med 100 kronor per aktie, för en köpeskillning om 752 200 kr.
4. Bolaget får i uppdrag att besluta om annat lämpligt namn samt göra sådana eventuella mindre ändringar i bolagsstämmans beslut som kan erfordras enligt lag för registrering av bolagsordningen och nyemissionen enligt punkt 3 ovan hos Bolagsverket.
5. ingår borgen såsom för egen skuld för Bolagets låneförpliktelser upp till ett totalt högsta lånebelopp om 9 300 000 kronor jämte därpå löpande ränta och kostnader.
6. Bolaget ska betala en årlig borgensavgift som fastställs till 0,35 %.
7. Kostnaderna för förvärvet av Bolaget enligt punkt 1 om 1 600 kr och för tecknande av aktier enligt punkt 3 om 752 200 kr finansieras genom kommunens finansförvaltning.
8. del av utgifterna enligt preliminär investerings- och kostnadsbudget för Fas 1 enligt bilaga 3 till aktieägaravtalet ska beaktas inför arbetet med budgetförutsättningarna för 2018 och framåt.
9. Utse Wendla Thorstensson (C) till styrelseledamot och Henrik Hult (C) till representant i ägarsamrådet och stämoombud för Bolaget.

LEKEBERGS KOMMUN

Martin Willén
Kommundirektör

Anna Bilock
Ekonomichef